

St. J. de Form. Luis

2668

requiruntur in his logica inter am effiū, & affi.

Pr: quia dictio virtus in illis identim appi quia de sua virtute
eligantur per ratione, Semper sunt item appi, a quibus
a se ipso in potest dari actio physica, nec dimitit, qd dictio
virtus in Sufficit, Sed requiruntur dictio reali, Si effi sunt
realis, & virtus. Si effi sunt virtus.

ST. MARY'S

LIBRARY

OF THE

UNIVERSITY OF

CHICAGO

OPERATION

CHICAGO

15

SUMMA

IN OCTO LIBROS

PHYSICORUM

ARTIS

OPERIS IN

CVPAO.

Relictis iam senticolis Loga spinis ad am-
nissimum Physiologiae nemus digredimur in quo
leniores spirant aerae cristallinae fontium scatu-

rigines ebulliunt & flores redolent suauissimi qui
in fructus ubertiores tandem adolecent & si Man-
tuam iudicio — etia qui potuit rerum cognoscere
cas — feliciores nos qui non solum caducis mortali-
um rerum cas sed etiam diuina pria alle investi-
gabimus: doā sane perutilis & perspiciua. Si-
lum ita temperabo ut neque breuitate ab-
surus siam neque proboitate fastidius
moueam: sed omnia auditorum uti-
litati inserviant.

OPERIS IN
CAPITULO

Relectis tam sententis et
sententiam etiam
sententiam etiam

TOTVM OPVS

In sex Tractus distribuit sa-
pientissimus ac in oī sciā-
re argutissimus Pater An-
dreas Cardoso magister me-
us. quod opus anno Dñi
MDCLXIII die XV oc-
tobris ope sanctissi-
mæ Deiparæ ego
orsus sum ex-
arare

P. Hieronimus Luis Sol

Primus Tractus ager de Principiis
& Causis in comuni.

Secundus de Materia Prima & Causa
Materiali.

Tertius de Forma.

Quartus de Unione & Composito.

Quintus de causa Efficienti.

Sexius de Fine.

Operis in finis & meta sem-
per exultabit Virgo intami-
nata. cui oēs meos labo-
res & curas ex ani-
mo officiosus dedi-
co & uoueo gra-
tulabundus.

DISPUTATIO

PRÆVIA

De natura, & obtō Physicæ

SECTIO. I.

Quid sit Physicā, & q̄le illius obtūm

Solent RR. magistri in Summe huius operis p̄ter q̄tā ex
citare minimum q̄ Physicā sit uia scilicet q̄enam sit illius ob-
tūm attribuit & q̄le sub quo? q̄ sit uia practica & specula-
tina? an sit una in spē infima? q̄ uia Leonice p̄distingam
utputē q̄ & breuitatē & auditoꝝ Commode equē inuigilo.

Quer. 1.º q̄ Physicā sit uia scilicet
De agnō ita obitā 3.º Chiron. cap. 4.º et alii coit. q̄
ga, Physicā p̄dit p̄ uias eas & uas efficit peculiāres de-
monstrātes: & hoc ostendit. q̄ Physicā demonstrat uias cog-
etes & Corpore nesci nimirū eē q̄dum q̄ e' corporium. eē
dilectē. n̄ p̄e eē natū in uobus h̄j nec penetratum. sed
salis est. Deinde p̄dit ad partes demonstrātes 19. q̄
q̄ Instat Inuicē e' corruptibile: sed mixta h̄iet Ma-
rius: q̄ sit corruptibile. atq̄ uia hęc arguunt uiam
scilicet: q̄ Physicā e' uia scilicet.

Quer. 1.º Physicā agit aliquid p̄
bilibus: q̄ n̄ e' uia scilicet. Et n̄q̄ Idem: q̄ e' Physicā &

Et Metha tractant a sign' de rebus phibilibus & in
It riponse hie: nulla en' sia e' q' in tota sua latio-
tudine n' heat a sign' coes phibes nec des in' termin' ee
sua sig' dnoiat' a' p'iori se idest a' Coibus nariis
ut diximus a' nostra sig'.

Arg. 2°: Phisa tractat a ente a-
ruptite. Ita hoc e' Igens ut p'ie dnoiat' de: q' n' e' ua
sua. Et ita q' ia sua det here obum narium q'le n'
e' ens corruptite. Et dicitur min: ens niale corruptite
e' Igens q'ade existiam Deo. q'ade iam Cognecies et op-
erates nq' min. cat dntis applicanda e' ad p'isem de
quensie sig' q' ia sua det here obum narium q'ad
siam et Operates n' u' q'ade existiam. 2

Arg. 3°: obum nium det ee p'ie: et
obum Phisa e' singe: q' n' e' sua. Et dicitur min: obum
Phisa dnoiat' sumptum e' singe grandeat, obum sum-
ptum nq' min: q' Phisa agit a' hoc n' (ob' sig' in'
a' eo p'is p'p'os hies demagustat nempe ies eius p'is ee in
trinitas p'is ee dnoiat' n' p'is ee in eod' lo' eod'
Deinde amonst'at ee uiuens moueri ab untricio & se
heat itaria ee corruptibile atq' p'aralia Conspira
Phisa. 2

Quar. 2°: q'nis definienda sit Phisa? A
sic defini. — Et cognitio entis nullo p'lecti p' suas cas
— p'lecta — cognitio p'cas — ponit' lo' generis in q' Phis-
sua: nunit gerile p'lecti hies. Parq' — dntis nullo
p'lecti — dnoiat' lo' dntis. Alii adunt dege ee
ens mobile: sea minus bene: q' et Angelus e' ens
p'le mobile & n' n' e' obum. Phisa: q' ens det
summi magis dnoiat' p'is e' corpus niale p'lectum.

Quod sit anima spiritus in Phisice
De obio Phisice

Quar. 3. plenam sit obium attributiois huius. Sic: Et est ens
niale: plerumq. instans ma et sic. Ergo via qd d'Phisic tractans
ultima dirigunt et ordinant ad pfectam cognicem corporis
natis: qd hoc e' illius obium attributiois. Et ita qd d' Instat
ex supra - istud e' obium attributiois alicuius scilicet ad cuius
cognicem cetera via usq. referuntur.

Cor. 1. Phisic agit ad Deo ut 2.
Motore, et ia rez. Sed valde ad Angelos qtenus celos movent:
Sed nec Deus nec Angelus instans ma et sic ut pet: qd obium
Phisic n' est ens niale. Instans ma et sic. Et dicitur: agit
ad Deo et Angelos: 1. id e' videndum eorum etias qd pfecte
ag: agit ad illis 2. qtenus inserviunt ad pfectam notiti-
am corporis natis, Deo ans. Nam in hoc su et supra
agit ad Deo qtenus het potus, iudicat, discurret, corruptu
et sic et ceteris et in nemo dicit Deum et Ange-
los ee obium attributiois. Sic: qd Phisic agit ad Deo et Ange-
los qtenus inserviunt ad motum corporis natis, qd ideo Deus
et Angeli erunt obium attributiois Phisic.

Cor. 2. Phisic agit ad ma sic et motu:
Sed nullum ex his p se e' corpus niale. Pfectum: qd male di-
ximus hoc ee istius obium. Et dicitur: agit ad ma sic
et motu secundum sumptas et intendis in eorum. Videtur
sic: agit ad ma sic et motu put ordinant ad pfectum
cognicem niale. Pfectum Deo mai. Nam et supra agit ad de-
fioe Phisic et Cognice una et uocibus et entibus raris qte-
nus hoc ultimo ordinant ad istum pfectum, qd e' illius
obium attributiois. Et nostram in am. Cuius on' dicit ag-
nosci pes, qm instituat obium, et in hoc su pes erunt.
obium

Optimum aggregatio quod ultimo tendit ad obitum. Adversus...
 Quæ 2. quædam erit obitum quælibet & sub q
 Phisica? Resc. Nihilitate intrinsecam passivam quam
 ens nãle hiet ut a Phila. Nideret. hoc est ex pte aliar. Nãz
 quæ obitum quælibet sub q loqz e' dirigibilis passiva intrinseca: ob-
 tum quælibet sub q. Methe e' Nihilitas passiva entis in toto
 sua. actiuitate: & sic a reliqz Nãz: q' Nãz dicendum e' ad obitum
 Phisica. 2

Inst. Corpus nãle Optimum e' obitum adri. Quis
 se. q' Nãtem Nãlitas erit obitum quælibet sub q. prius Phisica.
 Ergo Nãtam quæ nãlitas p'tinet ad Metheam q' tenus hie dicit
 quæ sit ens nãle q'les illius. Nãtes sint & q'nis. Nãtibus
 ad ente sup nãle: at n. obitum quælibet sub q. det e' peculiare
 & distinctivum cuiusqz Nãz (ut suppono ex loqz). 2

SECTIO II.

Phisica sit scia practica, an speculativa.

Quæ 1. Phisica sit scia practica an speculativa? Ante respu-
 sionem q'ntionis proponendum e' ex loqz sciam practicam illam
 e' q' dirigat ad opus faciendum. Nãtiam u. speculativam
 illam e' q' consistit in pura Nãtione obitum iam facti: q' propo-
 sitione. Resolus 1. Phisica purissimum e' scia speculativa
 si quæ Phisica e' cognis seu Nãtione entis nãliti iam facti
 & n' dirigat ad illius Nãtione. Sed eam tm' speculativam: q' regu-
 lariter loquendo e' Nãz speculativa. 2

Resolus 2. Phisica u' e' scia pure specu-
 lativa. Phisica hiet ptes. Cognosces practicas. q' ostendunt 1. nam
 cognosces Phisicam nãtem a prime sciunt q'm nãtam & tem-
 poramentum q'libetatum regnant Nãz Phisica ut fiant: id

sed nec ignis e' prata, q' dirigit ad opus, ut pet. 9.
 Phila nec aliq' cognoscit pratas.

Observe sio tñ hoc pcedere in opise cui
 q' tenet notitiam pratham n' p' e' liberam sed et p' e' na-
 viciam, q'le e' gaus Philium. Observe 2° hoc et pcedere in
 opise J. R. Galis q' citat Tractu 1° in hoga Disp. 1° Sect.
 1° n° 15. q' docent n' sperere opus practicabile fieri temp
 ab ipso cognoscente & dirigente, s' satis e' p' e' fieri ab a-
 lis q' dirigis.

Observe 2° q' Phila docet q'no fiat
 motus rectus: q'no unum corpus ab alio attrahat, ut impediatur
 Vacuum: q' omnia inditant ee sciam pratem. Interca
 multa expta congerit q'dam in seculo Magister in q' op' vi-
 deti amulari nam & ope Phila admiranda opera multari: q'le
 s' opes q' generant' ex iuvenis recenter crevisi & fimo resen-
 tis eto: q' ignis Phila q' ad hoc & ista dirigit, e' prata.
 Observe 1° pta ex istis q' docet Phila
 sa n' possunt facile ad praxim reduci: q' sistunt in mera
 Tempore 1° experitio. Ad aut q' p' e' facile ad praxim
 reduci p' accens & desu instrit, q'ga n' applicanti q'ntu-
 ne' attina passivus. Nam pta videmus in nostra etate
 stupenda op'ca sc. Horologia, Cartam nauticam, pulcherrimam
 perem. Falia huius generadi, q' tot annos hoim industriam
 laetherunt nec in praxim p' e' fieri existimabant. &
 Artace celeberrimus ille huius Phila tandem aliq' d' gla-
 b'it.

Observe 2° v'is sp' frustra laboravit dum verum
 arnum Invenire intentavit: q' Phila q' docet verum aux
 cere sistit in speculose & n' pot' illud reduci ad praxim
 ac p'ns n' e' prata. & 1° nec n' aserere oia p' e' fieri

Quae industria dicitur alij ce. q' erit piassa.

Q. D. C. n. unphicari veri auri effecti-
oem p' autem: si eni solaris calor virtute pot' gigni
aurum in uisceribus telluris cur et ignei calor' ui n' po-
terit generari? Sed hoc fieri desuultet pot' & hinc ig-
norantiae aut industriae culpa, & percussioni auctoris ne qui-
scentia q' hac mortalibus uoluit occurrere: Sit eni est
q' p'la hoium stertit' p'mitteri q' nam uident' exprime.
Adumbrare dum p' dispositioes ea patiunt, q' sola na p' in-
ductionem suam efficiere uoluit.

Quer. teno si Physia sit una in spe
infima? R. Aff. Si 1. q' Physia habet id' obiectum generarium
in spe de eand' cognidem corporis naturalis specti: q' e' eadem
in spe. Si 2. q' Physia e' una in spe infima & mater' h'eat
diversitatem sutor: q' et Physia erit una in spe infima, q'uis
mater' h'eat diversa corpora naturalia in spe.

Inst. Physia dicitur sub se varias pes
spe distas nix, Mundum, Calum, Elementa, Meteora, etc.
q' e' sua spe dista. A dista aut' dicitur sub se varias pes spe
distas mater' modo. Sicut nix aut' q' sua illa dicitur Physia
sub ead' genere corporis naturalis. Sicut ligna oes sutor mater' dor-
s' dicitur sub ead' dicitur infima.

TRACTVS

PRIMVS.

De Principiis, & Quis in cor.

DISPV TATIO. I.

De Principiis.

SECTIO. I.

Definitur & dividitur
Principium.

Principium latissime sumptum describitur — id unde aliquid
fit, & aut agnoscitur — q̄ de se ipso spectat, tam principia in of-
fendo qm̄ in agnoscendo. Principium in offendo, & q̄ hic a-
gimus, definit ab Aristotle 5. Metaph. cap. 1. — primum unde aliquid
est — ita haec definitio n̄ ē apta, q̄ n̄ dependit casu creatas,
q̄ n̄ Principia est n̄ n̄ sumum ex q̄ fiunt effectus. q̄ ipse casus
est fuerunt facta a Deo, ut a primo constructore Principio. —
Velius igitur definitur Principium a C. Th. —
id ē q̄ aliquid alicuius praesedit — unde Principium la-
tius potest qm̄ casus. Et non omnis casus sit principium, n̄ n̄ oēs Principium
ē casus: nam Primum ē Principium generacionis. Ex. Vulgarem
opem, n̄ n̄ ē casus. Inter Aeternus ē Principium filii, cuius
n̄ ē casus. Conditum ē Principium sine n̄ n̄ casus. Sic Latius
est effectus. —
Altera Primi definitio a D. R. exornata ē q̄
sic habet — id unde aliquid alicuius sequitur — sit includant

Introducenda. Si n' h'et conexiōem. Ippa h'et. Igit n'
existunt. Si t' q' n' coexistunt n' p'nt in se coneti:
g' eto. Rōdō p'mila mag' q'ad usq'iam p'em mino-
ris: ut en' h'eat aliqd' conexiōem. Ippa n' e' n'ria coexis-
tia utriusq' ut p'et in negiōe. v'ū q'ā negiōe in p'ibus susci-
uis motus in peccato & gratia; imo in o'ibus. Itariis que
in se conectunt. It' h'et q' coexistant.

Arg. 2° una relas h'et conexiōem
Ippa. et n' n' e' prium una v'ū alterius. Igit h'et. g'
eto. Et me n' dicere q'ad h'et conexiōem. Ippa e' pri-
um illius. nam illis h'et conexiōem. Ippa e' cuius n' e'
prium. It' t' n' alia q'ad e' prium h'ere connecti. Ippa
p'iali. Ippa una relas n' antecedit aliam. ind' e' q' n'
sit prium una v'ū alterius. It' in se h'eat mutua
conexiōem.

Arg. 3° Pater eternus n' e' prium fi-
lii: et p'as illasem: q'ā Pater & filius in d'nis h'et re-
lata mutua: It' p'as una relas n' e' prium alterius: g'
nec Pater v'ū d'ni. Et n' illasem: ad p'asem d'nis p'ri-
re. q'ā create n' e' prium alterius. It' d'ni in d'nis n' p'ri-
nas d'nsitatis e' q'ā ut supra notavi relases create n'
It' p'asem aliam: ma h'et n' in d'nis. Ippa x. Et
p'asem op'ioem q'm secutus e' sapienter h'mus. Magis-
ter meus in n'ra Trinitate. It' relas paternitas e' prium
p'asem filii q' n' n' m'it'at in relasibus create.

Replicabit: g' 1° Prium e' prium
Igit h'et conexiōem. Ippa tamq'm Ippa p'io. Et n'ad
a h'mplum. q'ā d'ni n' abstinere ab hoc uocabulo
Priatum - q'renus uidetur innuere it' atq' - Ippa
q' n' h'et d'ni d'ni. Si u' priatum - it' ualeat
atq'.